

INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk: 19INF00137

Datum advies: 2 september 2019	Onderwerp: maatschappelijk verantwoord inkopen
Kennis nemen van: 1. Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Overbetuwe 2019 2. Beantwoording schriftelijke vragen S-314 over stand van zaken 100% duurzame inkoop	
Status advies: openbaar	Argument: (indien niet openbaar)
Portefeuillehouder: B.E. Faber - de Lange	Datum b&w-vergadering: 10 september 2019
Betrokkenen bij voorstel extern:	Betrokkenen bij voorstel intern: TAV – inkoop & juridisch
Bijlagen: 18bij05915 Rapport Evaluatie aanbestedingen 2015-2017 19bes00452 Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Overbetuwe 2019	

Kennis nemen van:

1. Inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Overbetuwe 2019
2. Beantwoording schriftelijke vragen S-314 over stand van zaken 100% duurzame inkoop

Inleiding

In het inkoop- en aanbestedingsbeleid wordt aangegeven dat de gemeente duurzaamheid, social return en lokale economie belangrijke onderwerpen vindt die ze wil stimuleren. Ook het coalitieprogramma 2018-2022 wijst op dit belang. Het college vraagt de komende collegeperiode nog meer aandacht voor duurzaamheid en social return. Ook de inzet van lokaal ondernemerschap wordt benadrukt. Maar met alleen dat opschrijven in het beleid, is niet meetbaar in hoeverre die stimulans leidt tot resultaten op die onderwerpen. Een evaluatie van de bestuurlijke opdracht op deze onderwerpen is daarom vereist.

Ook heeft de gemeenteraad op 28 juni 2016 het college opgeroepen om duurzame inkoop op te nemen in het routeplan duurzaamheid. De gemeenteraad wilde dat de gemeente voor eind 2017 100% duurzaam inkocht. Verder werd verzocht om maatregelen in gang te zetten om deze doelstelling te bereiken. Op 26 november 2017 heeft fractie GroenLinks schriftelijke vragen (S-314) gesteld over de stand van zaken van de uitvoering van deze motie. Bij de beantwoording van deze vragen is toegezegd dat het college de gemeenteraad later informeert door middel van de evaluatie van het inkoopbeleid op deze thema's. Voor de volledigheid zijn de reeds eerder gegeven antwoorden nogmaals verwerkt in dit memo.

Samenvatting

Onderzoeksvraag

De evaluatie richt zich op de volgende onderzoeksvraag: *In welke mate worden de doelstellingen van lokale economie en MKB, social return en duurzaamheid uit het inkoop- en aanbestedingsbeleid 2013 behaald en op welke wijze kan beter invulling worden gegeven aan het behalen van deze doelstellingen?*

Conclusie

In de huidige situatie wordt de doelstelling lokale economie en MKB in zeer veel gevallen gemotiveerd afgewogen. De doelstellingen social return en duurzaamheid in veel mindere mate. De kanttekening hierbij is dat er is gekeken naar het feit of er een gemotiveerde afweging is gemaakt en niet of het ook daadwerkelijk is toegepast. Dit betekent dat er nog steeds genoeg stappen vooruit te maken zijn voor deze 3 doelstellingen.

Beantwoording vragen

1. Hoe ver is de gemeente met de 100% duurzame inkoop in haar verschillende productgroepen. (Volgens PIANO: 1. automatisering en telecommunicatie; 2. Grond, weg en waterbouw; 3. Kantoorgebouwen; 4. energie; 5. Kantoorfaciliteiten en diensten; 6. Transport/vervoer)?

Antwoord 16 januari 2018

In ons inkoopbeleid hebben wij duurzaamheid als één van de criteria opgenomen voor de leverancierskeuze. Belangrijke recente mijlpalen zijn o.a. de regionale aanbesteding duurzaam opgewekte energie, de verbouwing van het gemeentehuis naar energielabel B, de investering in LED-verlichting van de Helster en de aanschaf van elektrische scooters voor eigen gebruik.

De resultaten en aanbevelingen uit de *evaluatie inkoopbeleid, de afspraken uit het GEA en de regionale Routekaart* zullen wij desgewenst vertalen in verbeteringen van ons inkoopproces.

Antwoord n.a.v. evaluatie

Wat is 100% duurzaam inkopen? De doelstelling '100% duurzaam inkopen' betekent dat voor alle aanbestedingen - binnen de productcategorieën waarvoor criteria zijn opgesteld - alle minimumcriteria worden toegepast. De gemeente koopt 100% duurzaam in, als de inkoper de milieucriteria toepast die beschikbaar zijn op de relevante productcategorieën.

Uit de evaluatie blijkt dat er in ruim 40% van de aanbestedingen over de jaren 2015 tot en met 2017 ($\geq \text{€}10.000$) een afweging is gemaakt omtrent duurzaamheid. De kanttekening hierbij is dat er is gekeken naar het feit of er een gemotiveerde afweging is gemaakt en niet of het ook daadwerkelijk is toegepast. Tijdens het onderzoek is geen rekening gehouden met de verschillende productgroepen waarvoor duurzaamheidscriteria zijn opgesteld. Alle producten, diensten en leveringen zijn onderzocht en hierbinnen is geen onderscheid naar productgroep gemaakt.

Antwoord n.a.v. nieuw beleid

De Gids Proportionaliteit kadert toepassing van dergelijke eisen nader in: deze mogen worden toegepast in een aanbesteding voor zover deze in verhouding tot het onderwerp van de aanbesteding, waaronder ook de beschikbaarheid in de markt, staan. Dit betekent dat voor iedere aanbesteding, waar dergelijke criteria voor zijn opgesteld, moet worden afgewogen of de criteria voor die aanbesteding toegepast kunnen worden, of de

potentieel gegadigden aan deze criteria kunnen voldoen en of de toepassing in verhouding staat tot bijvoorbeeld de omvang van de opdracht.

2. Welke concrete duurzaamheidsambities en doelen heeft het College na het aannemen van de motie 'maak werk van Fairtrade producten' gesteld bij de verschillende productgroepen om tot 100% duurzame inkoop per 1-1-2018 te komen?

Antwoord 16 januari 2018

Vanuit de (raads)werkgroep duurzaam Overbetuwe zijn pogingen gedaan Overbetuwe een 'fair trade' gemeente te laten zijn. Dit is helaas niet gelukt door onvoldoende animo uit de samenleving. Met onze inkoop proberen wij zoveel mogelijk aan te sluiten op de doelstellingen uit de motie 'maak werk van Fairtrade producten'.

Antwoord n.a.v. evaluatie / nieuw beleid

Zie antwoord op vraag 1

3. Hoe verhouden deze doelen zich ten opzichte van specifieke duurzaamheidsambities van de gemeente (luchtkwaliteit, klimaatdoelen, hernieuwbare energie, leefbaarheid etc.)?

Antwoord 16 januari 2018

Wij begrijpen de strekking van deze vraag niet precies. De Routekaart Duurzaam Overbetuwe richt zich vooral op het energietransitie vraagstuk. Bij ons inkoopbeleid is duurzaamheid één van de criteria die niet nader gespecificeerd is naar categorieën van producten of diensten. Onderwerpen zoals luchtkwaliteit, klimaat en leefbaarheid hebben een prominente plek in het huidige proces van de omgevingsvisie.

Antwoord n.a.v. evaluatie / nieuw beleid

Dit antwoord behoeft geen nadere duiding.

4. Welke aanbestedingen zijn het afgelopen jaar op uitgezet en welke staan voor 2018 op de rol? In hoeverre heeft het College deze aanbestedingen gedaan met inachtneming van 100% duurzame inkoop per 1-1-2018?

Antwoord 16 januari 2018

Deze vraag vormt een onderdeel van de evaluatie van het inkoopbeleid en hierover informeren wij u in een later stadium.

Conform de collectieve aanbesteding van duurzaam opgewekte elektriciteit waarmee wij vanaf 2018 100% duurzaam opgewekte stroom inkopen, willen wij 'duurzame' aanbestedingen ook meer regionaliseren in 2018 en volgende jaren.

Antwoord n.a.v. evaluatie

In het rapport van de evaluatie staan de onderzochte aanbestedingen over de periode 2015 tot en met 2017. Voor 2018 heeft bij meerdere aanbestedingen het thema duurzaamheid als onderdeel van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen een rol heeft gespeeld. Dat is bijvoorbeeld gebeurd door minimumeisen voor de productgroepen Kantoorgebouwen Renovatie en Transportdiensten op te nemen; of een plan van aanpak waarin de visie op hoe het bedrijf omgaat met duurzaamheid in relatie tot de opdracht wordt gevraagd. Ook is een enkel geval duurzaamheid niet uitgevraagd, bijvoorbeeld omdat de opdracht zo laagdrempelig mogelijk weg is gezet om lokaal MBK een kans te

geven in te schrijven. Het opnemen van de eis paste in dit geval niet bij de aard van deze opdracht.

5. Welke duurzaamheidscriteria heeft het College in de aanbestedingen sinds het aannemen van bovengenoemde motie gesteld? Wij ontvangen graag per aanbesteding een overzicht van de gestelde duurzaamheidscriteria.

Antwoord 16 januari 2018

Op deze vraag krijgt u ook een antwoord wanneer wij de raad informeren over de resultaten van de evaluatie van het inkoopbeleid. Bij ons inkoopbeleid is duurzaamheid één van de criteria die niet nader gespecificeerd is naar categorieën van producten of diensten.

Antwoord n.a.v. evaluatie

Over de periode 2015 t/m 2017 zijn 169 aanbestedingen in beeld gebracht tijdens de evaluatie. Het onderzoek gaat er echter vanuit dat er in deze periode ongeveer 350 aanbestedingen zijn gedaan boven de grens van € 10.000. Op dit moment hebben wij niet de juiste software om snel in beeld te krijgen welke duurzaamheidscriteria zijn gesteld. Handmatig onderzoek vergt helaas een te grote impact op onze capaciteit. Een indicatie van duurzaamheidscriteria die zijn gesteld:

- Aanbesteding koffieautomaten 2015:
In de offerteaanvraag is gevraagd hoe men omgaat met duurzaamheid. Duurzame koffie of fairtrade koffie is niet expliciet uitgevraagd. De supplies zijn los aanbesteed. De gemeente verzocht in haar offerteuitvraag recyclebare bekertjes, stokjes van afval en bewustwording op de koffie beker m.b.t. hergebruik.
- Aanbesteding groenonderhoud 2015:
Duurzaamheidscriteria zijn opgenomen in het programma van eisen als uitvoeringsvoorwaarde. Daarnaast heeft men het reduceren van CO₂-Uitstoot uitgevraagd. De leverancier moet hiervoor met een kwaliteitsplan komen. Er wordt tijdens de uitvoering getoetst op dit plan. Indien de leverancier niet voldoet kan er een boete opgelegd worden van €2000,00.
- Aanbesteding leerlingenvervoer 2016:
In de offerteaanvraag is gevraagd hoe men omgaat met duurzaamheid. De gemeente was met name geïnteresseerd in de maatregelen die een directe relatie hebben met de uitvoering van het vervoer.
- Denk verder aan de renovatie van het gemeentehuis tot energielabel B, renovatie ambtshuis tot energielabel A, toepassing van LED-verlichting in de Helster, Gescheiden inzameling van afval in het gemeentehuis, In het contract voor trapliften is hergebruik van de middelen opgenomen en deels 2e hands kantoormeubilair in het gemeentehuis, denk aan: bureaus, stoelen, kantine- en vergadermeubilair.

Antwoord n.a.v. nieuw beleid

Zoals in het antwoord op vraag 1 is aangegeven, moet per aanbesteding bekeken worden of er (duurzaamheids-)criteria zijn, en zo ja, of die dan ook in dit geval geschikt zijn voor die specifieke aanbesteding. Er kunnen geen 'standaard' criteria opgesteld worden.

6. In hoeverre let de gemeente bij haar inkoopbeleid en bij aanbestedingen op sociale voorwaarden?

Antwoord 16 januari 2018

Met ons inkoopbeleid streven wij verschillende doelen na, wij hanteren verschillende criteria in het keuzeproces. Social return hoort daarbij. De evaluatie van het inkoopbeleid zal zich ook op dit facet richten.

Antwoord n.a.v. evaluatie

In ons inkoopbeleid 2013 was het volgende opgenomen m.b.t. social return:

“De gemeente neemt bij aanbestedingen voor Werken vanaf de procedure voor Meervoudig onderhands aanbesteden en voor Leveringen en Diensten vanaf de drempel voor Europees aanbesteden sociale criteria op in de aanbestedingsstukken waaronder criteria in het kader van ‘Social Return’.

Uit de evaluatie blijkt dat er in ruim 25% van de aanbestedingen over de jaren 2015 tot en met 2017 ($\geq$ €10.000) een afweging is gemaakt omtrent social return. De kanttekening hierbij is dat er is gekeken naar het feit of er een gemotiveerde afweging is gemaakt en niet of het ook daadwerkelijk is toegepast.

Wat doet de gemeente o.a. al?

- De gemeente heeft het dagelijks onderhoud van de koffieautomaten inbesteed. De gemeente heeft zelf iemand met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst genomen om de koffieautomaten te onderhouden.
- Bij het groenonderhoud is in overleg met de ondernemer Presikhaaf Bedrijven (nu: Scalabor) als onderaannemer ingeschakeld om de SROI inspanning in te vullen.
- Bij de reconstructie van Centrum Elst wordt van de aannemer verlangd dat deze 2% van de aanneemsom aan SROI besteed.

Antwoord n.a.v. nieuw beleid

Zoals in het antwoord op vraag 1 is aangegeven, moet per aanbesteding bekeken worden of er (social return) criteria mogelijk zijn, en zo ja, of die dan ook in dit geval geschikt zijn voor die specifieke aanbesteding. Er kunnen geen ‘standaard’ criteria opgesteld worden.

Communicatie

Behandelend adviseur voor technische vragen: S. van der Vlist, tel.: 14 0481, e-mail: s.vandervlist@overbetuwe.nl

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

mr. M.F.H. Knaapen

R.P. Hoytink-Roubos